

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.1 (3027) ●

● ЧАЦВЕР, 11 СТУДЗЕНЯ, 2007

Месца ў глабальнай Сетцы

Інтэрнэт атрымоўвае імклівае распаўсюджванне ў Беларусі **Стар. 2**

Каханне ды згода

ці некалькі штрыхоў да вясельных традыцый **Стар. 3**

Якая гульня без натхнення

Пра ігрышча, што было папулярным падчас Калядаў **Стар. 4**

Да чытача

Крокі насустрач

Сёння, падчас самых разнастайных камунікацый, залішне гаварыць пра адсутнасць інфармацыі. Але мы хутчэй маем на ўвазе Слова, якое кранае нечым родным. Нездарма ж газета захоўвае сваю назву — адкрыта ўзнеслю і ўсё ж зразумелую па сутнасці.

У свеце пражывае тры з паловай мільёны этнічных беларусаў. У многіх краінах дзейнічаюць дзяспары, суйчыннікі аб'ядноўваюцца ў грамаду, каб лепей адчуваць сваю еднасць. Факт, які мы добра ўсведамляем. І разлічваем, што менавіта гэтыя людзі — наша чытацкая аўдыторыя.

“Голас Радзімы” будзе імкліва рухацца ў кірунку да тых, хто прагне атрымаць яшчэ больш звестак пра сучасную Беларусь. Разлічваем, што ў вас, нашых сяброў, знойдзецца нагода, каб адчуць подых беларускага часу. Мы ж паспрабуем зрабіць так, каб друкаванае слова адгукнулася ў сэрцы, а мова ўскалыхнула памяць, адрадыла ўспамін аб былых мясцінах жыцця. Разам прыгадаем гісторыю. На жаль, імклівы час нівеліруе культуры, часцяком знікаюць традыцыі. Але не інакш як багацце інтэлектуальнае — гэта імкненне ўсвядоміць выгокі. Хоць, безумоўна, у нас шмат падстаў, каб расказаць менавіта пра сённяшнюю Беларусь, яе новую гісторыю.

І яшчэ адна вельмі істотная акалічнасць. Цяпер ужо што тыднёвік “Голас Радзімы” актыўна заявіць аб сабе ў Інтэрнэце. Там, у глабальнай Сетцы, на сайце газеты мы таксама здолеем весці зацікаўлены дыялог: з дапамогай форуму, анлайн-канферэнцый і г.д.

Вось такая ў нас з вамі, паважаных сябры, перспектыва. Як падаецца, яна даволі цікавая. Мы пачынаем і працягваем шлях насустрач адзін другому.

Віншаванне

Дарагім сябрам!

З нязмэннай памяццю пераказваю самыя добрыя і сардэчныя Калядныя віншаванні, а таксама пажаданні ішчаслівага Новага 2007 года! Радуе, што пасоўваюцца наперад рэстаўрацыйныя работы ў Нясвіжы, дзякуючы вялікаму спрыянню беларускіх уладаў.

Князь Анджэй Цеханавецкі (Лондан).

Ад рэдакцыі: Анджэй Цеханавецкі з'яўляецца нашчадкам князёў Мсціслаўскіх і Заслаўскіх.

Адзін пояс вернуты. А другі?

Напрыканцы мінулага года ў айчынных сродках масавай інфармацыі з'явілася сэнсацыйнае паведамленне. Газета “СБ — Беларусь сёння”, напрыклад, 22 снежня надрукавала артыкул пад назвай “Рэліквіі месца ў музеі (Рашэннем Вярхоўнага суда “Пояс Вітаўта” перададзены ва ўласнасць дзяржавы)”. Прыгадаем, што гаворка ідзе пра ўнікальны шэдэўр усходняга мастацтва, выраблены ў Крыме ў XV стагоддзі і пасланы крымскім ханам у падарунак князю Вялікага княства Літоўскага Вітаўту. Знойдзена каштоўная рэліквія была ў час работ каля вёскі Літва на Маладзечаншчыне. Паводле беларускага заканадаўства, знаходка ў зямлі з'яўляецца ўласнасцю дзяржавы. І яна сапраўды трапіла ў дзяржаўныя (музейныя) рукі, але потым апынулася ў прадпрымальніка, які нават асмеліўся выставіць каштоўнасць на аўкцыён. На шчасце, Вярхоўны Суд краіны прыняў справядлівае рашэнне.

Вось так выглядаў знакаміты “Пояс Вітаўта”, калі крыху болей за год назад быў прадстаўлены на аўкцыёне ў Мінску

Адам Мальдзіс

А чаму пра ўсё гэта я пішу? Ды таму, што “Голас Радзімы” істотна спрычыніўся да вяртання рэліквіі законнаму ўласніку. Прыгадаю, што пытанне пра гэта было пастаўлена, як кажуць, рубам у некалькіх грунтоўных публікацыях. Найперш, гэта аргументаваныя артыкулы доктара гістарычных навук, прафесара БДУ Валянціна Рабцэвіча “Сведчанні мінулага павінны знаходзіцца ў дзяржаўным сховішчы” і “Абодва паясы павінны быць

вернуты дзяржаве”. Верыцца, што яны былі ўлічаны пры вынясенні судовага рашэння.

Аднак, хочацца падкрэсліць, справа яшчэ не завершана. Як устанавіў наш чытач з Маладзечна Сяргей Цімошка, “знаходнік” у Літве быў не адзін. Саўдзельнік (прозвішча яго можна лёгка ўстанавіць) адразу знік з лепшым па выглядзе поясам за мяжу і цяпер, па ўскосных звестках, знаходзіцца ў Францыі. Адкуль гэта вядома? Ды адтуль, што ён паслаў “ганчыку” ў Санкт-Пецярбургскі Эрмітаж: купіце шэдэўр! А тут

якраз у Эрмітаж да прафесара Марка Крамароўскага пад'ехаў яго вучань прафесар Валянцін Рабцэвіч. Супастаўленне здымкаў, пакінутых жанчынай з Парыжа і зробленых у Мінску, прывялі да ашаламляльнага вываду: абодва паясы рабіў адзін і той жа майстар, падарункавыя паясы былі парныя!

Беларускае пасольства ў Францыі праінфармавана ўжо, што скрадзены пояс можа з'явіцца на адным з парыжскіх або лонданскіх аўкцыёнаў. У курсе спраў і прадстаўнікі

нашай дзяспары. Але такую ж інфармацыю, як мне падаецца, варта яшчэ “ўкласці ў вушы” Інтэрполу.

Магчымыя ж аптымістычныя вынікі могуць уразіць. Уявіце сабе: у асобным, спецыяльным пакоі Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі падбранымі шклімі ляжаць, ярка асветленыя, абодва паясы. Абодва шэдэўры, якія наш друк паспеў ужо ахрысціць нацыянальнай рэліквіяй нумар два — пасля Крыжа Святой Ефрасінні Полацкай.

Ім апладзіравалі ў Еўропе і Японіі

Яўген Юрэвіч

Знакамітыя “Крупіцкія музыкі” адзначылі 25-гадовы юбілей на сцэне Беларускай дзяржаўнай філармоніі

Хоць ансамбль “нарадзіўся” і прапісаны ў вёсцы Крупіца Мінскага раёна, вельмі высокі ўзровень прафесіяналізму ставіць яго ў шэраг лепшых фальклорных калектываў краіны. “Музыкі” з’яўляюцца лаўрэатамі шматлікіх фестываляў і конкурсаў. Аргыстам-аматарам апладзіравала публіка еўрапейскіх краін, а таксама Японіі. На беларускім радыё калектывам запісана больш за 100 фанаграм музычных твораў, выпушчана пяць кампакт-дыскаў. “Крупіцкія музыкі” займаюцца таксама аднаўленнем забытых беларускіх народных музычных інструментаў.

Цікава, што ў ансамблі, які складаецца з аркестра, танцавальнай групы і вакалістаў, — прадстаўнікі розных прафесій. Гэта настаўнікі і культработнікі, медыкі і прадпрымальнікі, работнікі мясцовых прадпрыемстваў і студэнты. Сам жа кіраўнік, Уладзімір Гром, на працягу 30 гадоў узначальвае Крупіцкі цэнтр культуры, з’яўляецца таксама дацэнтам кафедры духовай музыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтва.

На сваім юбілейным вечары ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі “Крупіцкія музыкі” паказалі ўсё самае лепшае, створанае калектывам за гады творчасці.

Як і паўсюдна ў сучасным свеце Інтэрнэт атрымоўвае імклівае распаўсюджванне ў Беларусі

Месца ў глабальнай Сетцы

Па дадзеных даследавання Цэнтра сістэмных бізнес-тэхналогій SATIO, каля 33 працэнтаў беларусаў карыстаюцца Інтэрнэтам. Аб гэтым паведамлілі ў Дэпартаменце маркетынговых і арганізацыйных даследаванняў цэнтра.

Алесь Буйніцкі

Сярод гарадскога насельніцтва Інтэрнэтам карыстаюцца 38,1 працэнта апытаных, сярод вясковага — 15,8 працэнта. Часцей за ўсё выхадам у глабальную сетку

карыстаюцца мінчане (62,3 працэнта), а таксама жыхары Мінскай (37 працэнтаў), Гродзенскай (32,6 працэнта) і Гомельскай (30,8 працэнта) абласцей. Пры гэтым долі карыстальнікаў сярод мужчын і жанчын — 36,9 і 29,2 працэнта ад-

паведна. З узростам доля карыстальнікаў Інтэрнэта, па дадзеных даследавання, рэзка скарачаецца. Такім чынам, доля рэспандэнтаў-карыстальнікаў ва ўзросце 18–29 гадоў — 60,9 працэнта, 30–44 — 32,6 працэнта, 45–59 — 20,7 працэнта.

Якое імя больш папулярнае

У рэйтынгу імён для нованароджаных лідзіруюць Анастасія і Мікіта

У Мінску жаночае імя Анастасія ў 2003–2005 гадах з’яўлялася абсалютным лідэрам пры рэгістрацыі нованароджаных. У 2005 годзе такое імя бацькі далі 599 нованароджаным дзяўчынкам, у 2004-м — 750, у 2003-м — 712.

Другое і трэцяе месцы па папулярнасці займаюць Марыя, Дар’я і Ганна. У той жа час з імем Дзіяна ў 2003 годзе ўсталіцы з’явілася 90 дзяўчынак, а з імем Карына ў 2004-м — 86.

Лідэрства сярод мужчынскіх імён утрымлівае Мікіта — у

2005 годзе ў сталіцы з’явілася 526 хлопчыкаў з такім імем, у 2004-м — 530. Папулярнасцю таксама ў гараджан карыстаюцца імёны Уладзіслаў і Аляксей. Радзей бацькі аддаюць перавагу імёнам Міхаіл і Кірыл. Такім чынам, у 2004-м і 2005-м гадах у горадзе было зарэгістравана адпаведна 85 і 90 такіх імёнаў. Што тычыцца тэрмінаў з’яўлення на свет немаўлят, то пік нараджальнасці (ад 1,4 тысячы да 1,6 тысячы) прыходзіцца ў сталіцы на летнія месяцы — чэрвень, ліпень, жнівень.

Класіка ў электронным варыянце

Літаратурныя творы Якуба Коласа загучалі на кампакт-дысках

Кацярына Немагай

Выдавецтва “Мастацкая літаратура” выпусціла два кампакт-дыскі з творамі класіка беларускай літаратуры Якуба Коласа. У электроннай версіі прадстаўлены паэма “Новая зямля” і трылогія “На ростанях”.

У прадмовах да паэмы і рамана член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Міхась

Мушынскі раскрывае іх мастацкае і грамадскае значэнне. Каментарыі да твораў падрыхтавалі беларускія тэксталагі Эма Золава і Святлана Забродская.

У электроннае выданне ўключаны таксама цыкл з 24 малюнічых палотнаў “Радзіма Якуба Коласа” мастака Уладзіміра Сулкоўскага, якія захоўваюцца ў фондах Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба

Коласа. Дарэчы, гэты цыкл з каментарыямі аўтара да кожнай карціны ўвайшоў у школьную праграму па беларускай літаратуры. Суправаджаюць карціны таксама ўрыўкі з твораў і лістоў Якуба Коласа, падабраныя яго ўнучкай Верай Міцкевіч.

Па словах куратара выдання вядучага спецыяліста “Мастацкай літаратуры” Зосі Кустовай, матэрыялы кампакт-дыскаў могуць

выкарыстоўвацца пры правядзенні ўрокаў беларускай літаратуры ў традыцыйных і камп’ютэрных класах, для самастойнай працы вучняў, а таксама пры арганізацыі юбілейных мерапрыемстваў сёлета, прысвечаных 125-годдзю з дня нараджэння пісьменніка.

У 2007 годзе выдавецтва працягне выпуск твораў беларускай літаратурнай класікі ў электронным варыянце.

Ліст з Латвіі

Таццяна Бучэль

■ Паказ мод па-беларуску

У Цэнтры беларускай культуры ў Даўгаўпілсе адбылося свята моды ад Валянціны Абушкевіч. Яе работы — гэта разнастайныя шалі, каўнерыкі, спадніцы, касцюмы, панчо, су мачкі, пальчаткі. Выставы Валянціны Абушкевіч неаднойчы праходзілі ў Даўгаўпілсе. Яны адрозніваюцца яркасцю, заўсёды здзіўляюць. На гэты раз адбыўся сапраўдны паказ мод. Мадэлямі ж сталі спявачкі з ансамбля “Купалінка”. Вялікае дзякуй паважанай Валянціне Пятроўне за цудоўны падарунак для нашых жанчын, якія ў ёй ўборача яшчэ раз адчулі сябе самымі прыгожымі і непаўторнымі.

■ Спевы на роднай мове

Па запрашэнні беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом “Радзіма” настаўніца музыкі 6-й сярэдняй школы Даўгаўпілса Таццяна Зубкова ўдзельнічала ў семінары-стажыроўцы для кіраўнікоў і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці, які прайшоў у Мінску. Спадзяемся, што хутка яе выхаванцы з ансамбля “Русічы” заспяваюць беларускія песні. Таццяна вельмі таленавіты настаўнік. Нават амерыканскія дзеці, якія вучацца ў гэтай школе, пачынаюць спяваць на замежных для іх мовах. Пасля паездкі ў Мінск яна ўжо склала план далейшага знаёмства дзяцей з беларускай культурай. Перш за ўсё, навучэнцы школы пазнаёмяцца з беларускай народнай песняй, а мову яны вывучаюць па праграме “Навучанне па інтарэсах” у гуртку аматараў беларускай мовы.

■ Віцебскія ўражанні

Ансамбль “Лявоніха” з Віцебска правёў майстар-клас для творчых калектываў Цэнтра беларускай культуры. Сустрэча адбылася дзякуючы фінансавай падтрымцы Міністэрства інтэграцыі Латвіі сумесна з таварыствам “Уздым” і Цэнтрам беларускай культуры, а таксама па запрашэнні Віцебскага аблвыканкама і дырэкцыі “Славянскага базара”. Разам з кіраўнікамі і актыўнымі ўдзельнікамі творчых калектываў у Віцебску пабывалі вучні і студэнты з Даўгаўпілса, якія вывучаюць беларускую мову. Гэта быў своеасаблівы навагодні падарунак ім ад “Уздыму”. Наша моладзь сустрэлася за круглым сталом са студэнтамі і выкладчыкамі Віцебскага ўніверсітэта імя Машэрава, а таксама з дзецьмі латышскай нядзельнай школы, з якімі мы сябруем ужо больш за 10 гадоў. Праграма была вельмі цікавай і насычанай: мы наведалі драматычны тэатр, дзе паглядзелі цудоўную камедыю “Фламінка”, пазнаёміліся з горадам. Віцебск пакінуў самыя цёплыя і незабыўныя ўражанні.

Віншаванне

Шчыра вітаем усіх чытачоў нашай любімай газеты і дасылаем святочныя віншаванні з Новым 2007 годам і Калядамі!

Жадаем усім новых дасягненняў, добрых змен, здзяйснення творчых і жыццёвых мараў! Заўсёды чакаем “Голас Радзімы”.

Беларускі культурны цэнтр “Крок”, Вісагінас, Літва.

Каханне ды згода, ці Некалькі штрыхоў да вясельных традыцый

Існуе традыцыя, калі маладыя приходзяць да ганчара, які вучыць іх ляпіць посуд, — гэта павінна захаваць цэласнасць сям’і

Так заведзена: ля мемарыялу маладыя абавязаны пакланіцца загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны. Традыцыя прыгожая і высакародная. І цягнуцца вясельныя картэжы да Вечнага Агню...

Алена Некрашэвіч

Зрэшты, ёсць і больш старэйшыя традыцыі. У вёсцы раней не прынята было прыводзіць нявесту да бацькоў жаніха на агледзіны. У старажытнасці трэба было расцягнуць знаёмства ўсур’ез і надоўга. Прычым, паводле абраду, спачатку сваякі жаніха “пад’язджалі” да бацькоў нявесты і доўга пералічвалі вартасці “свайго” хлопца. “Продкі” нявесты рабілі выгляд, што ўсё гэта не вельмі пераканаўча і ўвогуле шкада адзіную дачку аддаваць...

Такія звычаі гаспадарылі ў XVI стагоддзі. У больш позні час усё адбывалася куды спакайней. Напрыклад, дзяўчына прымала сватоў і хлеб ад іх. Калі выпівала яшчэ і чарачку гарэлкі, паднесенай імі, то лічылася, што гэта і ёсць згода на вяселле. У кожным рэгіёне, зрэшты, былі свае “парадкі”. Не дай Бог бацькі не дадуць згоду на вяселле, вось тады сваты, ад’язджаючы, могуць разбіць пляшку гарэлкі аб вароты — каб дзяўчына ўжо ніколі ні за каго замуж не выйшла. Але калі ў сям’і было некалькі дзяўчат, то сватацтва трэба было да самай старэйшай, няхай яна і не прыгажуня.

Далей — час заручын, накітавалі пацвярджэння намераў абодвух бакоў аб’яднацца ў сямейным саюзе. Маладыя абменьваліся пярсцёнкамі, а бацькі тым часам дамаўляліся аб прыданым. Пасля

сумеснай вячэры нявеста павінна была праводзіць свайго суджанага за вароты хаты, а потым і за вёску. Пасля заручын адмаўляцца ад вяселля лічылася дрэнным учынкам.

У наш час без заручын таксама нідзе не дзецца — свайго роду клятва. Пасля падачы заявы ў ЗАГС бацькі з абодвух бакоў

Дарэчы, на мінскай плошчы Перамогі, ля Вечнага Агню, дагэтуль не толькі ўскладаюць кветкі, але і паўтараюць многія абрады, прынесеныя ў горад з вёскі.

сустракаюцца ў доме жаніха, дзе яшчэ больш знаёмяцца і даведваюцца адзін пра аднаго. Жаніх дорыць нявесце залаты пярсцёнак, а нявеста таксама які-небудзь падарунак — партманет, кашулю, гальштук. Хлопец потым можа арганізаваць яшчэ і вечарынку для сяброў у рэстаране, дзе пазнаёміць іх са сваёй будучай жонкай. Асобна сустракаюцца сяброўкі нявесты — на дзявочай вечарынке. Там маладая развіталася з “вольным” жыццём.

Вяселле праходзіла ўрачыста, гэта была доўгая чарада павозак, якія цяпер замянілі аўтамабілі. “Вясельны картэж” шмат разоў спыняўся, па дарозе здзяйснялі розныя рытуальныя дзеянні, у якіх прымалі ўдзел суседзі,

выпадковыя спадарожнікі. Пад Слуцкам, перад тым як вячацца, маладыя абыходзілі тры разы вакол стала, пасля чаго кланяліся іконам, цалавалі іх, а потым цалаваліся з роднымі. На беразе Бярэзіны, прыехаўшы ў царкву пабрацца шлюбам, нявеста павінна была пакланіцца кожнаму прыхаджаніну. А па яркасі свечак

але і паўтараюць многія абрады, прынесеныя ў горад з вёскі. Маці нявесты сустракае маладых мужа і жонку і са слязамі на вачах падносіць ім хлеб-соль, келіх віна. Яны цалуюць хлеб-соль, выпіваюць віно. Бацькі абдымаюць дзяцей і запрашаюць усіх святкаваць вяселле. Такія факты па-ранейшаму фіксуюць у сваіх даследаваннях сучасныя этнографы.

А ў Беларускім фондзе культуры ўжо які год адраджаюць вельмі рэдкі звычай, які існаваў на мяжы з Літвой. Там маладыя муж і жонка прыходзілі да ганчара, які вучыў іх ляпіць посуд — першы ў сям’і. Такім чынам закладваліся асновы агульнага жыцця. Прычым спачатку хлопец і дзяўчына “канструюць” кожны сваю палову гаршчкі, а потым іх дапамагае склеіць ганчар. На дзвюх часцінах посуду пішуцца імёны будучых мужа і жонкі — свайго роду элемент магічнага абраду, гэта павінна захаваць цэласнасць сям’і.

Каб правесці беларускае вяселле па старажытных канонах, не патрэбна доўга шукаць, дзе і што. Дастаткова звярнуцца ў музей народнай архітэктуры і побыту, што пад Мінскам, ці ў любое этнаграфічнае таварыства — там падкажуць і раскажуць. А далей — справа ваша. Могуць паўтарыць абрад пазамінулага стагоддзя, і нават тысячагадовай даўніны — у лесе сярод язычніцкіх камянёў...

Дарэчы, на мінскай плошчы Перамогі, ля Вечнага Агню, дагэтуль не толькі ўскладаюць кветкі,

Па народных звычаях

Па народным календары яшчэ працягваюцца зімовыя Каляды, і 13 студзеня ў Беларусі адзначаюць Шчодрык

Абрадавая вячэра — багатая куцця — адрознівалася шчодрым, разнастайным сталом. Саму куццю — кашу з зерня, якая сімвалізуе адраджэнне жыцця, земляробскі кругаварот, — падавалі на стол з маслам або мясам. Звычайна гаспадар праз парог усклікаў: “Мароз, мароз, хадзі куццю есці!” Сэнс гэтага абрадавага запрашэння ў тым, каб залагодзіць Мароза. Калі яму спадабаецца пачастунак, то ён сцішыць свой нораў, стане дабрэй і мякчэй.

У ноч Шчодрыка можна варажыць і ўсё рабіць наадварт: пераапранацца ў “чужую” вопратку, патрабаваць выкуп за якую-небудзь малую паслугу, зацягваць чужыя санкі на суседскі двор і іншае. І, як кожны калядны вечар, вадзіць Казу. Для песень гэтага каляднага тыдня характэрны прыпеў: “Шчодры вечар!”

“Чароўныя святы” навагодніх цацак

Выстава навагодніх і калядных упрыгожванняў пад назвай “Чароўныя святы” праходзіць у Мінскім абласным краязнаўчым музеі ў Маладзечна

У экспазіцыі прадстаўлены старажытныя ёлачныя ўпрыгожванні і фігуркі зімовых паштоўкі, маркі на навагоднюю тэматыку.

Больш за 200 экспанатаў, асобныя з якіх датуюцца канцом XIX стагоддзя, распавядаюць аб традыцыях навагодняга і каляднага святкавання. Пры стварэнні выставы выкарыстоўваліся

ся не толькі прадметы з музейнага фонду. Рарытэты з сваіх хатніх калекцый прыносілі і жыхары Маладзечна. Гэта, у першую чаргу, разнастайныя ёлачныя ўпрыгожванні — цацкі, шары, шкляныя гірлянды, вярхушкі.

Частка экспазіцыі размешчана не на стэндах, а на вялікай ёлцы ў цэнтры залы. Па меркаванні арганізатараў, так цікавей для юных наведвальнікаў, на якіх перш за ўсё і разлічана навагодняя выстава.

Якая гульня без натхнення

Паводле спосабу словаўтварэння, ігрышча стаіць у шэрагу слоў, што абазначаюць месца, дзе нешта расло (іржышча, лянiшча, бульбянішча), было пабудавана (хацішча, царковішча, селішча, гарадзішча), месца, пляц, на якіх групуюцца пэўныя забудовы (дварышча), альбо месца, дзе нешта перыядычна адбываецца (такавішча, стрэльбішча, ігрышча). Цяпер ігрышча абазначае ўжо само дзеянне, дакладней, абазначала, бо яно належыць да рэаліяў традыцыйнай беларускай культуры, якія зніклі з практыкі да сярэдзіны XX стагоддзя.

Тэатралізаванае прадстаўленне “Віцебскія калядкі” прайшло ў дзень праваслаўных Калядаў у Віцебску

Лія Салавей

Першапачаткова ігрышча было папулярным у беларусаў і азначала забаву моладзі шлюбнага ўзросту, абавязковымі элементамі якой былі музыка, танцы з размеркаваннем пар на ўвесь вечар і вячэра-бяседа ў складчыну. Размеркаванне пар і

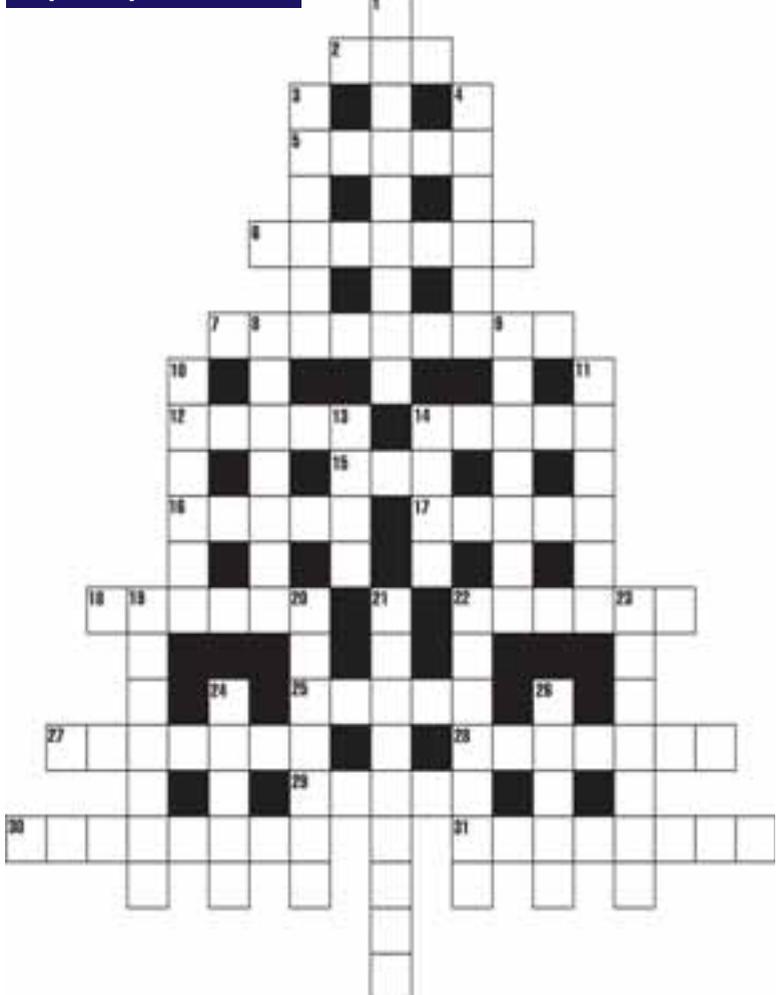
пачастунак адрознівае ігрышча ад танцаў, на ігрышчы прыходзілі толькі загадзя аб’яўленыя ўдзельнікі: павінна было хапіць людзей для размеркавання па парах. Традыцыйна ігрышча праводзілася не абы-калі, а на вызначаныя каляндарныя святы, найперш на Каляды. Усе іншыя прысутныя былі гледачамі

ігрышча, яго каментатарамі, гарантамі яго традыцыйнасці.

Найбольш дасканаласць распрацаваным было каляднае абрадавае ігрышча “Жаніцьба Цярэшкі”, якое мела свае ўласныя мелодыі, тэксты песень, груктавалася на асобай міфалогіі і было пашырана толькі на тэрыторыі палачан. Даўней ігрышча

мела функцыю легітымизацыі новазлучаных сужонскіх пар нахштальт хрысціянскага вячання, было формай язычніцкага бласлаўлення шлюбу. Сужонскія пары на ігрышчы складаліся па ўзаемнай схільнасці, і само ігрышча служыла вельмі важным інтарэсам грамады.

Красворд

Святочны настрой

Па гарызанталі:

2. ...не конь: не падгоніш і не прыпыніш (прыказка). 5. Вечназялёнае кустоўе – паўпаразіт, галінкі якога, акрамя ёлкі, служыць калядным упрыгожваннем у Германіі, Бельгіі, Нідэрландах. 6. Тая, якая займаецца хадзьбой на лыжах. 7. Дыск з гукавым запісам. 12. Аптычны генератар для атрымання вузкага моцнага пучка святла (спец.). 14. Народна-паэтычны твор пра выдуманых асоб і падзеі з удзелам чарадзейных сіл. 15. Насякомае з тонкай “таліяй”. 16. ...-Пяюн. Беларускі паэт, празаік. Аўтар п’есы “Ёлка Дзедэ Мароза” і больш чым 100 песень. 17. Пакаёвая складная перагародка. 18. Моцны напой высокай якасці. 22. Гульня, пацеха. 25. Вертыкальная або з нахілам ільдзіна. 27. Здарэнне, нечаканы выпадак

у жыцці. 28. Выраз твару, які выражае радасць, задаволенасць, добры настрой. 29. Вершаваная страфа з чатырох радкоў. 30. Завяя, снежная бура. 31. Навагодняе гуляння-маскарад.

Па вертыкалі:

1. Калядная ноч. 3. Духмяная прыправа. 4. Свята народнага календара, якое адзначаецца 11 лістапада. У Беларусі гавораць: “З ... дня пачынаецца зіма”. 8. Вулей, плецены з сучельных дубцоў лазы. 9. Залётная птушка сямейства качыных. Зімуе на атлантычным узбярэжжы Еўропы. У Беларусі занесена ў Чырвоную кнігу. 10. Навагодняе дрэўца. 11. Гатунак дэсертнага вінаграднага віна. 13. Сутула, гарбата, а сілы багата — і конь таго не звязе, што яна знясе (заг.). 14. Вясельная абрадавая страва. 19. Карэнны хыхар якой-

Альбом вучонага і мастака

Дзіяна Грышанава

Яўгена Шыраева, урадженца Міншчыны, ведаюць не толькі ў Беларусі, ва ўсім свеце. Нездарма яго, доктара тэхнічных навук, прызнанага аўтарытэта ў галіне картаграфіі, выбралі прэзідэнтам Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі. Яўген Шыраеў шмат друкаваўся ў Беларусі, удзельнічаў у кангрэсах грамадскага аб’яднання “Міжнародная асацыяцыя беларусістаў”.

Але не толькі навуковай працай праславіўся суйчыннік. Яўген Шыраеў яшчэ і член Творчага саюза мастакоў Расіі, Міжнароднай федэрацыі мастакоў. У Маскве неаднойчы арганізаваліся выставы яго твораў — партрэтаў, пейзажаў. А ў 2006 годзе выйшаў з друку альбом “Жывапіс”, прысвечаны 250-годдзю заснавання Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Адкрываецца ён прадмовай прарэктара МДУ прафесара Трафімава пад назвай “Мастацтва і навука”.

У альбом, дасланы, дарэчы, аўтарам у рэдакцыю, увайшлі рэпрадукцыі партрэтаў вядомых маскоўскіх вучоных, а таксама пейзажаў, у якіх лёгка ўгадваюцца беларускія краявіды.

небудзь краіны або мясцовасці; тое, што і туземец. 20. Той, хто атрымлівае паштовыя навагоднія віншаванні. 21. Радзіма Санта Клаўса на поўначы Фінляндыі. 22. Ежа, страва на навагоднім сталі. 23. Стол для ручноі старлярнай, слясарнай і іншай работы. 24. Тамада высокага ўзроўню (разм.). 26. Ляціць без крылаў, бяжыць без ног (заг.).

Адказы на красворд:

1. Карында. 2. Час. 3. Карында. 4. Марш. 5. Па вертыкалі: 31. Караван. 6. Ляцкіца. 7. Пасціжыца. 8. Казак. 9. Казак. 10. Яліца. 11. Караван. 12. Лазер. 13. Казак. 14. Казак. 15. Аса. 16. Новік. 17. Шырма. 18. Аса. 19. Казак. 20. Адрасат. 21. Лялечка. 22. Зялёны. 23. Вяршата. 24. Комік. 25. Рапак. 26. Хмара. 27. Стан. 28. Умешка. 29. Стан. 30. Прылада. 31. Караван.

Заснавальнік:

Рэдакцыя газеты «СБ»

Рэдактар

Віктар Харкоў

Адрас:

пр. Незалежнасці, 44,

Мінск, 220005

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288-12-80;

факс: +375 17 288-12-80

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290-60-11

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Газета надрукавана ў

Рэспубліканскім

унітарным

прадпрыемстве

«Выдавецтва

«Беларускі Дом друку»

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 2000

Заказ: 17

Паціцкі рэдакцыі і аўтараў,

матэрыялы якіх друкуюцца

на старонках “Голасу

Радзімы”, могуць

не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2007